

CHET TILI DARSLARIDA O'QITISH METODIKASI

Qodirova Ma'mura Sultonboy qizi

Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy Universiteti
Xorijiy Filologiya fakulteti talabasi.

Annotatsiya: Mazkur maqola Chet til o'qitish metodikasi va Chet til o'qitish metodi haqida. O'quv darslarida o'quvchi va yoshlarni qiziqtirish uchun turli xil metod vausullardan foydalanish, eng asosiysi chet til o'qitishni o'rgatish bo'yicha kasbiy mahoratni oshirish va o'qitish mobaynida zamonaviy metodlar qo'llanilishini o'z ichiga oladi. Shu bilan birga Chet tili o'qitish metodikasida o'qishni turlari bilan tanishtiriladi.

Kirish so'zlar: chet tili, til texnikasi, tushuncha, o'qitish metodi, kognitiv, normativ, metod turlari, o'qish texnikasi, yozish texnikasi.

Аннотация: Данная статья посвящена методике преподавания иностранного языка и методике преподавания иностранного языка. Использование различных методов и средств для заинтересованности студентов и молодежи на учебных занятиях, важнейшим из которых является совершенствование профессиональных навыков преподавания иностранного языка и использование современных методов в процессе обучения, а также виды занятий по методике обучения преподавание иностранного языка.

Ключевые слова: иностранный язык, языковая техника, концепция, метод обучения, когнитивный, нормативный, виды методов, техника чтения, техника письма.

Annotation: This article is about foreign language teaching methodology and foreign language teaching method. The use of various methods and tools to interest students and young people in educational classes, the most important of which is to improve professional skills in foreign language teaching and the use of modern methods during teaching. together with the types of studies in the methodology of foreign language teaching.

Keywords: foreign language, language technique, concept, teaching method, cognitive, normative, method types, reading technique, writing technique.

Hozirgi kunda chet tillarni o'rganish va o'qitishga yurtimizda katta e'tibor berilmoqda va kundan kun chet tilini o'rganishga bo'lgan talab tobora oshib bormoqda. Til o'rganish va o'qitishda zamonaviy yondashuvning roli katta bo'lyapti. Albatta til o'rganish kishilik jamiyatida muhim sohalardan biri hisoblanadi. Til hodisalarga oid bilimlar esa nazariy jihatdan o'rganiladi.

Hammamizga ma'lumki, chet tilini o'rgatish va o'qitish muayyan jihatlari bilan ona tili va ikkinchi tildan keskin farq qiladi. Ya'ni o'z navbatida chet til o'qitishni o'rgatish texnikalari, metodlari va til o'rgatishga oid o'yinlar qo'llanilishini taqozo qiladi.

Kasbiy mahoratga keladigan bo'lsak, dars jarayonida o'qituvchilar chet til darsning har bir bosqichida o'quvchi yoshlar uchun samarali bo'lgan metodlardan foydalanish asosiy maqsadga muvofiq bo'ladi. Bugungi kunga kelib chet til o'qitish bo'yicha yangidan - yangi metodlar va til texnikalari ishlab chiqilmoqda va ular dars jarayonlarida sinab ko'rilmogda. Chet til o'qitish mazmuni o'quvchilarning o'zlashtirishlari, xususiyatlarini e'tiborda tutib tanlanadi, taqsimlanadi, tasniflanadi va o'rgatish uchun taqdim etiladi. Tanlash, tasnif, taqsimot va taqdimot bosqichlari

muayyan metodik mezonlar yordamida amalga oshiriladi. Chet tilida o'qishga qiziqishni rivojlantirish bo'yicha ishlar maqsadli bo'lishi va sinfda ham, undan tashqarida ham amalga oshirilishi kerak.

Chet tili o'qitish metodikasi. „Metod“ atamasi uchta ma'noni anglatadi. Birinchisi, metodika tarixidagi umumiy barcha yo'nalishlar (tarjima metodi, to'g'ri metod, qiyosiy metod, aralash metod), ikkinchisi, o'qitish sistemasi va uchinchisi darsdagi faoliyat usulidir. Chet tili o'qitish metodikasida qabul qilingan asosiy tushunchalar qatoriga quyidagilarni kiritish mumkin: ta'lim sistemasi, ta'lim metodi, ta'lim prinsipi, ta'lim vositasi kabilar.

Chet tillarni o'qitish metodikasida o'qish turlari o'qishning asosiy maqsadi ko'z bilan idrok etilgan ma'lumotni tushunish va anglashdir. Biror kishining o'qishi har doim ma'lum bir daqiqasida aniq maqsadga qarab, maqsadga muvofiqdir. Uslubiy adabiyotlarda o'qishning quyidagi turlarini ajratib ko'rsatish odatiy holdir. O'qish funksiyasiga ko'ra quyidagi turlar ajratiladi:

- a) kognitiv
- b) qiymatga yo'naltirilgan
- c) tartibga soluvchi.

Kognitiv – faqat ma'lumot olish, uni tushunish va saqlash, unga qisqacha munosabatda bo'lish, og'zaki yoki og'zaki bo'lmagan holda o'qish. Qiymatga yo'naltirilgan – o'qilgan narsaning mazmunini muhokama qilish, baholash, qayta aytib berish uchun o'qish, ya'ni o'qish natijalarida nutq faoliyatining boshqa turlaridan foydalanish.

Normativ – matnda tavsiflanganlar bilan bog'liq yoki bog'liq bo'lmagan keyingi mazmunli harakatlar bilan o'qish.

Ovozning ishtirok etish darajasiga ko'ra o'qish turlari o'qishga bo'linadi:

- a) baland ovozda
- b) xor (baland o'qishning bir turi sifatida)
- c) o'ziga o'qish

Chet til o'qitish metodi – deyilganda chet til o'rgatishning amaliy, umumta'limiy, tarbiyaviy va rivojlantiruvchi maqsadlariga erishuvchi ta'minlovchi muallim va o'quvchi faoliyatining majmuasi tushuniladi. Metod atamasi “ta'lim usullari yig'indisi” va “ta'limning yo'nalishi” ma'nolarida qo'llanadi. Birinchisi ta'lim nazariyasida jarayon metodlar ma'nosida ishlatilsa, ikkinchi ma'noda uni o'qitish metodikasi tarixiga oid asarlarda uchratishimiz mumkin. Masalan, chet til o'qitishning tarjima metodi, to'g'ri metod, ongl-iqiyosiy metod, an'anaviy metod, intensiv metod va boshqalar hisoblanadi.

Til texnikasi tushunchasi. Til o'qitish metodikasiga bag'ishlangan yozma manbalar va muallimlarning kundalik muloqotlarida „o'qish texnikasi“ “yozish texnikasi” kabi terminlar tez-tez uchrab turadi. O'qish texnikasi deganda harflar harf birikmasining tovush bilan munosabati, yozish texnikasida esa harfning yozilish qoidalari tushuniladi. Ushbu terminlar qatori o'qilish qoidasi, yozilish qoidasi singari sinonimlar ham ishlatiladi. Bu ikki metodik termin qatoriga talaffuz texnikasini qo'shish o'rinlidir. Uni boshqacha qilib artikulyatsiya qoidasi deyish ham mumkin. Shunday qilib, til materialini egallashda aytish, o'qish, yozish ham o'zlashtirish bilan mashg'ul bo'linadi va har uchchalasini birlashtirib, yagona termin – “til texnikasi” nomi bilan yuritiladi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, chet tili darslarida metodlar va usullarni qo'llash natijasida o'quvchi yoshlarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlari rivojlanadi va til texnikasi yordamida nutqi

ravonlashadi ,tez va to'g'ri javob berish malakasi oshadi.Albatta bu ishlab chiqilgan zamonaviy metodlar o'quvchi talabalarda bilimga ishtiyoq uyg'onadi. Chet tilida o'qish o'quvchilarning kognitiv qiziqishini rivojlantirishga hissa qo'shishi uchun bolalarning kognitiv ehtiyojlarini, yoshi va individual psixologik xususiyatlarini hisobga olish kerak (va buning uchun o'quv materiallarini diversifikatsiya qilish kerak: matnlar va ular uchun vazifalar); faol o'qitish usullarini qo'llash orqali maktab o'quvchilarini faol ijodiy faoliyatga jalb qilish; ularga o'quv faoliyatida mustaqillik va tashabbus ko'rsatish imkoniyatini berish.

O'rganilayotgan tilda asl badiiy adabiyotni o'qish og'zaki nutqni rivojlantirishga xizmat qiladi,o'quvchilarning so'z boyligini boyitadi, o'rganilayotgan til mamlakati madaniyati va adabiyoti bilan tanishtiradi,tahliliy fikrlashni rivojlantiradi.

Shu bilan birga, o'qituvchi nafaqat qiziqtirishi, balki o'quvchilarning fikri bilan hisoblashishi,ularni mustaqil fikr yuritishga tarbiyalashi kerak. O'quvchilarning o'qiganlari haqida fikrlashga,fikrni o'z so'zlari bilan bayon qilishga, tanqidiy fikrlarni shakllantirishga o'rgatish o'qishning vazifalaridan biridir.Shunday qilib,o'qish sohasida to'g'ri rejalashtirgan ish o'quvchilarning intellektual va ma'naviy rivojlanishiga sezilarli hissa qo'shadi,ularning tasavvur va mantiqiy rivojlanishiga yordam beradi,shuningdek,o'quvchilarga chet tilidan faol bilimlarni o'rgatishning samarali vositasiga aylanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yhati:

1. Jamol Jalolov .Chet til o'qitish metodikasi "O'qituvchi" nashriyot Toshkent- 2012.
2. Lovtsevich G.N O'rta maktabda individual o'qish haqida .
3. Galskova N.D, Gez N.I Chet tillarni o'qitish nazariyasi. Metodologiya.
4. Avliyoqulov N.H Zamonaviy o'qitish texnologiyalari Toshkent-2001.
5. Sadullaeva N., Sapaeva D. Analysis of Eponyms in the Terminology of Dermatovenerology //Annals of the Romanian Society for Cell Biology. – 2021. – C. 452-459.
6. Sadullaeva, N., & Bakhtiyorova, M. (2021). Reflection of Onomastic Principles in Naming. Annals of the Romanian Society for Cell Biology, 3001-3007.
7. Sadullaeva N., Burieva U. The Peculiarities of Incomplete Sentences in Modern English //Annals of the Romanian Society for Cell Biology. – 2021. – C. 3008-3020.
8. Sadullaeva S., Arustamyan Y., Sadullaeva N. Shifting the assessment paradigm from knowledge to skills: Implementation of new appraisal procedures in EFL classes in Uzbekistan //International Journal of Innovative Technology and Exploring Engineering. – 2019. – T. 9. – №. 1. – C. 4943-4952.
9. Arustamyan, Y., Siddikova, Y., Sadullaeva, N., Solieva, M., & Khasanova, N. (2020). Assessment of Educational Process and its Organization. International Journal of Psychosocial Rehabilitation, 24(S1), 573-578.
10. Nilufar S., Elvira A. GENDER SPECIFICITY OF PEDAGOGICAL DISCOURSE //INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCES WITH HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS. – 2023. – T. 3. – №. 08.05. – C. 187-190.
11. Gulnoza K., Sadullaeva N. LINGUISTIC FEATURES OF GLUTTONIC DISCOURSE.
12. Djafarova, Dildora, Yaxshiboyeva Nodira, and Abdullayeva Zulfiya. "Socio-Cultural Memory And Its Reflection In French Phraseology." Journal of Positive School Psychology (2022): 2883-2889.

13. Yaxshiboyeva, Nodira. "Reconstruction of coloristic expressions in erkin azam's" noise" and" pakana's love"." Конференции. 2021.
14. Ilhomovna, Djafarova Dildora, and Bobokalonov Odilshoh Ostonovich. "Interaction of Language Games in the Articulation of "Historical Memory" Within French and Uzbek Phraseology." American Journal of Language, Literacy and Learning in STEM Education (2993-2769) 2.1 (2024): 348-354.
15. Ilhomovna, Djafarova Dildora, Bobokalonov Odilshoh Ostonovich, and J. A. Yakubov. "Archaic Phraseological Units as Windows into "Historical Memory" in French and Uzbek Linguistic Traditions." American Journal of Public Diplomacy and International Studies (2993-2157) 2.1 (2024): 163-169.
16. Ilhomovna, Djafarova Dildora, Bobokalonov Odilshoh Ostonovich, and Yaxshiboyeva Nodira Ergashovna. "Contemporary Usage of Archaic Phraseological Units Expressing "Historical Memory" In Uzbek and French Languages." American Journal of Language, Literacy and Learning in STEM Education (2993-2769) 2.2 (2024): 371-377.
17. Ilhomovna, Djafarova Dildora. "Phraseological Units Expressing" Memory"/" Mémoire" in Linguistics and their Analysis through Texts." Best Journal of Innovation in Science, Research and Development 2.11 (2023): 490-492.
18. Яхшибоева, Нодира. "Таржима жараёнида маданиятлараро мулоқотнинг социолингвистик хусусиятлари." Академические исследования в современной науке 2.17 (2023): 165-169.
19. Иногамова, Ф. М., and Н. Э. Яхшибоева. "Фразеологик маънонинг конвенциаллиги." Academic research in educational sciences 3.5 (2022): 1176-1182.
20. Яхшибоева, Н. (2023). Туристический дискурс как один из особых видов институционального дискурса. International Bulletin of Applied Science and Technology, 3(6), 879-884.
21. Яхшибоева, Нодира. "The role of tourism terminology in french." O'ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI XABARLARI, 2023,[1/4] (2023).